UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Bartolvs A Saxo Ferrato In primam Codicis Partem

Bartolus

Lugduni, 1567

Condict. ob causam.

urn:nbn:de:hbz:466:1-96119

Visual Library

De condictione ob cauſam dotalem. Rubr. VI.

LEX I.

PEcunia. Quod datur ob cauſam do-
talem pro matrimonio illici-
to, per condictionem ob cauſam repetitur[a]. h.
d. Opp. de l. qui contra ꝭ. de inceſt. nup. vbi dici
tur, quod dos debet duplicari. Sol. Ibi quan-
do ſcienter contraxerunt matrimonium illici-
tum, hic quando ignoranter. Et circa hoc dic
vt habes in l. ſi cum dotem. §. fi. cum l. ſeq. ff. ſo. ma. ¶ Quero, quid
eſt hoc dictum iure condictionis? Gloſſ. dicit. id eſt tranſitiue lege.
q. d. de eo iure, quod eſt condictio. Idem not. s. tit. j. l. j. ꝛ quid velit
dicere tranſitiue, vel intranſitiue, quere grammaticos, ꝛc.

ADDITIO.

a ALEX. ¶ Repetitur. Et materiam huius legis vide late exami
natam per Bart. poſt gl. in l. fi. ff. de condi. ſine cau. ꝛ ſolet limitari
hec lex cum materia per caſum l. penul. ff. quod fal. tuto. auth. vide
licet niſi tradens in dotem fuerit in dolo, ꝛ vide Bal. hic.

LEX II.

1 Donatio inter patrem, ꝛ filium, quando conſiſtat.
2 Donatio morte confirmata, quaſi per omnia habet vim relicti.
3 Actio preſcriptis verbis datur, vt impleatur id quod conuenit.
4 Condictio ob cauſam ad reſoluendum contractum, ꝛ ſic ad repe-
tendum datur.
5 Actio preſcriptis verbis, ꝛ condictio ob cauſam, quomodo ſimul
concurrant.
6 Condictio ob cauſam, concurrit cum actione vtili in rem.
7 In contractib. nominatis non agitur ad contractum reſoluendū.
10 Condictio ob cām, an habeat locū in contractibus innominatis.

SIvt proponis. Si donatarius non im-
pleuit pactum in dona
tione appoſitum, ad reddendum qđ accepit hac cōdi-
ctione tenetur. h. d. ¶ Opp. inter patrem ꝛ filium non
conſiſtit donatio, vt l. ij. s. de inoffi. dona. Sol. † Quod hic dicit, ſo-
rori tue intelligas emancipate, vel ex alio patre nate, vt dicit gloſ-
ſa, ꝛ iſte ſolutiones ſunt clare, ꝛ vere, vel ficte dic. licet donatio
ab initio non valuerit, tamē q2 confirmatur morte ſi non implet ꝙ
conuenit, conuenitur condictione ob cauſam. hoc quidam repre-
hendunt, q2 illa donatio morte confirmata aſſumit vim relicti, ꝛ in
vltimis voluntatibus transfertur dominium ipſo iure, vnde non
2 poſſet agi condictione ob cauſam. Si † volumus ſuſtinere gl. poſ-
ſumus dicere, quod quaſi per omnia habet vim relicti. vt vidiſtis.
ꝭ. de do. inter vir. ꝛ vxo. l. res ꝛ l. donationes. ¶ Item op. ꝛ videtur
quod debeat dari actio preſcriptis verbis ad implendū promiſſa,
non condic. ob cau. vt l. naturalis. §. j. de preſcri. ver. l. hereditatem.
ff. de do. ꝛ ꝭ. de do. l. cum res. Sol. Fateor quod vtraqꝫ datur, ſed ad
3 diuerſa. † Nam actio preſcr. ver. datur, vt impleatur quod conue-
4 nitur, vt in contrarijs. Condictio † ob cauſam datur ad reſoluendū
contractum, ꝛ ſic ad repetēdum quod eſt datum, oritur enim extra
id quod agitur, vt l. ſi is qui. in fi. ff. commo. Et ideo quādo in con-
uentione fuit dictum, vt ſi hoc nō obſeruares, redderes, prout fuit
in caſu legis noſtre, poſſet etiam agi actione preſcri. ver. vt redda-
tur, quia hoc fuit conuentum, ꝛ ſic agitur ad obſeruationem pro-
5 miſſorum. hoc no. in l. j. ff. de do. ꝛ ibi plene dixi. ¶ † Sed tunc opp.
a quomodo ac. preſcr. ver. ꝛ condict. ob cau. concurrant[a] ſimul. con-
tra l. quoties. ff. de preſcr. ver. Reſpon. quia habent originem ex di-
uerſis fontibus nam condict. ob cau. datur, quia promiſſa non ob-
ſeruantur, actio preſcr. ver. datur, quia promiſiſti reddere. ¶ Item
op. quod non poſſet agi condic. ob cau. cum datur in rem, vt l. quo-
ties. ꝭ. de don. que ſub modo, ꝛ nemo condicit rem ſuam. vt l. fi. vſu-
6 fruc. quemadmo. ca. Sol. † Ibi datur in rem vtilis*, que concurrit
* cum condictione, ſecus in rem directa. ¶ Item op. de l. alias ven-
7 dit. ꝭ. de actio. em. † vbi non poteſt agi ad reſoluēdum contractum,
ſed vt impleatur quod conuenit. Sol. illud eſt verum in contracti-
bus nominatis, ſecus in contractib. innominatis, ita loquitur hic.
¶ Sed tunc opp. donatio eſt hodie contractus nominatus, cum
contrahitur pacto nūdo, vt l. ſi quis argentum. §. j. ꝭ. de do. ergo nō
b debet dari[b] condict. ob cauſ. in caſu noſtre legis. Sol. dicit gl. ſpe-
ciale eſt hodie in contractu donationis. Ultra. dicunt quod con-
tractus donationis olim, ꝛ hodie, fuit contractus nominatus, ha-
bet enim elegans nomen ſicut ceteri contractus, ergo, ꝛc. l. iuris
8 gentium. circa princ. ff. de pact. ¶ † Quid dicemus. Breuiter dico,
ꝛ puto quod donatio ſimplex olim, ꝛ hodie fuit contractus nomi-
9 natus, donatio † vero que fit ob cauſam, non eſt proprie donatio,
ſed magis ob cauſam datio, vt l. j. ff. de don. merito dicitur contra-
ctus innominatus, ꝛ olim, ꝛ hodie. ¶ Op. ꝭ. de reſcin. ven. l. ea. Sol-
ue vt ibi. ¶ Item opp. de l. cum te. ꝭ. de pac. inter empto. Solue vt
10 ibi clarius dicam, † an in contractibus nominatis habeat locum
11 condictio ob cauſam? Unum † tamen ſcias, quod ſtipulatio[c] eſt
c contractus nominatus, vt l. j. in fi. ff. de pac. Unde cum in omni pu-
blico inſtrumento notarij apponant ſtipulationem, raro reperies
d contractum innominatum[d] probari per publicum inſtrumentum,
ideo eſt recurrendum ad materiam contractuum nominatorum.
e Tangam vobis[e] in l. ex placito. ꝭ. de rer. permu. ꝛc.

ADDITIONES.

a ALEX. ¶ Concurrant. Not. quod vtilis rei vendicatio concur-
rit cum condictione ob cauſam, ꝛ firmat Bald. in l. proxi. in verſic.
iam venio.
* CLAVD. DE SEISS. ¶ Utilis. Licet autem tranſeat vtile
dominium, ꝛ ſic detur actio in rem vtilis, non tamen tranſeunt vti
les actiones perſonales. vt concludit Are. conſi. xxxv.
b ALEX. ¶ Debet dari. Adde an donatio ſit contractus inno-
minatus vide Bart. in l. fin. ff. eod. ꝛ in l. iuriſgentium. in princip. de
pact. ꝛ in l. Ariſto. de don. Bald. hic tenet quod ſit contractus no-
minatus etiam hodie.
c P. PAV. P. ¶ Stipulatio. Uide no. Alex. conſi. xvj. in ij. vol. incip.
viſo dicto themate. Ale. ꝛ Imo. in d. l. j. ff. de pac. vbi alle. diſtinguit
quod ad fi. repetendi caſu quo aliquis nō impleat ſeruat naturam
contractuum innominatorum, vt ibi per eum quem vide. Sed eum
reprobat in illa diſtinctione in rub. ff. de ver. obl. vbi latiſſime tāgit,
an ſtipulatio appoſita ſuper contractu innominato reguletur ſe-
cundum eius naturam. quod etiam ipſe latiſſime tetigit in l. cum
mota. C. de tranſa. vbi refert contrarietatem Bart. in hoc. Sed vl-
timo loco in d. rub. aliter concludit. Uide etiam Ang. de Are. in d.
rub. ꝛ Pau. de Caſt. ꝛ alia allegata per Iaſ. vbiqꝫ quia iſte eſt paſ-
ſus ambiguus. Et bene pondera text. in l. precib. in aduerſatiua, ſi
vero. ꝭ. de rer. permu. quia in illo text. probatur quod ad fi. repeten-
di data ex capite cauſe non ſecute non ſeruat naturam contractus
innominati ſuper quo interponitur. Quem textum ponderat Iaſ.
in d. rub. ꝛ in d. l. j. de pact. Et allegat Roma. in l. ſciendum. de verb.
oblig. prout etiam allegabat in d. l. cum mota. Uide etiam aliquid
per Feli. in c. j. extra de pact. ꝛ in vij. declaratione. ꝛ alios Moder.
in d. l. cum mota, ꝛ in l. ff. de pact. ꝛ in rub. ff. de verb. oblig. Bald. ſe-
cundum Bart. tranſit cum Bart. hic, etiam in quantum ad hoc,
vt non habeat locum repetitio contra non implentem. Et ſic con-
tra Alex. in d. l. j. ff. de pac. ideo bene no. Uide etiam Soci. in d. rub.
STRAB. ¶ Stipulatio. Adde tu ad Barto. hic, ꝛ vide Alex. in
conſi. xv. in ij. vol. ꝛ in conſ. lxxvj. in prin. in v. vol. ꝛ no. Bar. in l. cum
mota. s. de tranſa. intellige, vt per Alex. in d. conſi. lxxvj.
d P. PAV. P. ¶ Innominatum. Uide Alex. ꝛ ibi Mod. in l. filiuſfa.
§. diui. de leg. j. ꝛ Barb. conſi. ſuo. xlvij. inci. clare ſcribitur. in j. vol. ꝛ
in conſil. lxiij. incip. preclare ſcribitur. in ij. vol. vbi tenent quod vbi-
cunqꝫ res eſt prohibita alienari de iure communi, quod prohibi-
tio facta de non alienando etiam ſine cauſa valet, adeo quod po-
ſtea impeditur alienatio in caſibꝰ alias a iure permiſſis. Pro quo
facit quod vult Bald. in cap. j. §. preterea. de capi. Contra. vbi vult
quod pactū de non alienando etiam ſine cauſa, valeat, adeo quod
poſtea impeditur alienatio in caſibus alias a iure permiſſis. Pro
quo facit quod vult Bald. in c. preterea. vbi vult quod pactum de
non alienando appoſitum in inueſtitura feudali operatur etiam
vt non poſſit alienari in caſibus alias permiſſis. Facit l. tutelam.
iuncta gl. ꝭ. de admi. tu. Contrarium tamen videtur tenere Ang. in
conſi. cxlvij. incip. And. Pet. Monaldi. ꝛ ad hec vide Aret. conſil.
cxxij. incip. diligenter ꝛ mature diſcuſſis, vide etiam Ang. in l. qui-
dam teſtamento. §. ſi quis filio. ff. ad Treb. ꝛ Abb. conſi. iij. q. xix. in
ij. vol. in q. xxvj. ꝛ Feli. in c. venerabilis. de offic. deleg.
e ALEX. ¶ Tangam vobis. Uide Bartol. in l. fin. ff. eod. ꝛ contra
iſtud quod dicit hic Bart. facit quod not. Bart. in l. cum mota. s.
de tranſact. dum alleg. l. ſi ſtipulatur. de vſu. ꝛ Imo. in l. ſtipulatio-
nes non diuiduntur. de verb. oblig. ſed pro hoc facit l. ex placito. de
rer. permu. ꝛ cum Bart. tranſit Pau. de Caſt. in rubri. de verb. obl.
IOAN. FRANC. RVER. ¶ ADDE Pro ſolutione iſtius
contrarietatis Alex. in d. l. ſtipulationes non diuiduntur. vbi di-
ſtinguendo reducit ad concordiam hec dicta Bart.

LEX III.

1 ☞ Pactū de non alienando non impedit dominij tranſlationem.
2 Pactum de non faciendo rem ſacram vel religioſam, valet.
3 Si res datur minori cum pacto de non alienando, tale pactum
impedit alienationem ab eo faciendam.
7 Alienans quod ſibi datum eſt cum pacto de non alienādo, quan-
do teneatur ad intereſſe.
8 Alienatio quando poſſit prohiberi per iudicem vel arbitros.

EA lege. Pactum de non alienādo rem donatā
operat̄ vt eius metu quis non alienet,
a vel ſi alienabit condictione ob cauſam tenebitur[a]. h. d.
Antequam veniam ad contraria, quia iſta lex loquitur
alternatiue, quero huiꝰ alternatiue que pars ſit vera. In hoc ſunt
opi. Una gl. eſt que dicit quod vltima pars eſt vera, nam per iſtud

pactũ nõ impedit trãſlatio dñij in aliũ. Sed ſi alienaretur, cõpetit
cõdictio ob cauſam. hoc probat gl. per duas rões. Primo, qꝛ ne-
mo poteſt condicere rem ſuam, preterquam a fure, ſed cũ deť con-
dictio, ergo dominiũ erat tranſlatum in alium. ſecundo per l. tradi-
tionibus. ſ. de pact. qꝛ per nudam conuentionem a traditione rei
dominium non põt transferri, ⁊ iſta eſt vera. Alij, vt Roſ. ⁊ Ja. de
Ra. dicebant quod prima pars eſt vera, per l. fin. j. de re. alie. non
alie. ſed ſtatim ſoluam. habes ergo ſecundam gl. quam tene mẽti,
1 † per pactũ de non alienando non impedit te alienare, quin in aliũ
transferas dominium. licet tu tenearis condictione ob cãm. Hoc
etiam probatur in l. ſi ita quis. §. ea l. de verbo. obl. de hoc dixi ibi.
¶ Contra hoc opp. de l. fin. de reb. alie. non alie. Sol. Fateor ꝙ a-
lienatione prohibita omnia que in illa lege ponuntur, intelligũtur
eſſe prohibita, adeo quod contrafaciens incidat in penam, vel ad
intereſſe teneatur, non tamen ꝙ dominij tranſlatio impediatur.
¶ Item opp. de l. ea quidem. j. ſi manci. ita fue. alie. que lex obſtat
in duobus. Primo in eo quod ibi dicitur ꝙ pactum de non ma-
numittendo impedit libertatem. Ad hoc respond. quod ſpeciale
eſt ibi in libertate que ſicut difficilius reuocatur, ita difficilius im-
2 peditur. Eadem † ratione dicerem quod pactum appoſitum de nõ
b faciendo rem ſacram vel religioſam, valeret[b], ⁊ impedit illud fieri,
ſicut impedit libertatem. Secundo modo op. qꝛ ibi veniendo con-
tra de facto non incidit in penam. hic ſecus. Sol. ibi fuit cogitatũ
de effectu, vt ibi plene diceť. ¶ Tertio opp. j. de bo. que lib. authẽ.
excipitur. So. Dicunt quidã ibi in vltima voluntate. Certe etiam
ibi loquitur inter viuos. Dic ergo quod ibi pactum impedit quã-
dam alienationem legalem, qꝛ per l. in patrem tranſit vſuſfructus,
alienatio vero ordinaria, que fit ab homine per traditionem non
impeditur, vt ibi. ¶ Item oppo. in authent. de aliena. ⁊ emphy. §.
* ſanctiſſimas.* Ibi concurrunt duo ſcilicet, pactum ⁊ cõditio per-
* ſone, cui a lege prohibetur alienatio * hic vnum tãtum. Et eadem
3 ratione dicerem † quod ſi quid detur minori ſub pacto de nõ alie-
nando, illud pactum impediret alienationẽ faciendã ab eo. ¶ Itẽ
opp. de l. ſi creditor. §. fi. ff. de diſtrac. pig. Sol. Ibi duplex eſt litera,
vna que dicit nullam eſſe pactionem, ⁊ tunc concordat cum iſta.
4 Alia que dicit nullam eſſe venditionẽ ⁊ illa eſt vera litera. † Semel
enim cum hoc dubium hic haberemus, miſimus, vſque ad Piſas
do. Fran. Accur. ⁊ ego ad videndum Pandectas, ⁊ erat ibi litera
5 nullam eſſe venditionem. So. ergo † ſic, quando ille qui dat ſub pa-
c cto de non alienando reſeruat[c] ſibi aliquod ius in re pro conſer-
uatione illius conuentionis, tunc illa conuentio valet, ⁊ impedi-
tur tranſlatio dominij, vt d. l. ſi creditor. §. fin. de diſ. pig. ⁊ l. fin. de
iure emphyt. ⁊ ideo ſi pro obſeruatione conuentionis de non alie-
nando volo rem alienari prohibitam mihi eſſe obligatam, nõ po-
terit fieri alienatio, vt d. l. ¶ Item opp. ff. de act. empt. l. ſi tibi libe-
rum. Solut. Quidam diſtingunt, an iſtud pactum apponatur in
traditione an non. ſic dicitur in d. l. ſi tibi li. ⁊ ſi binarum. de ſer. vr.
pred. ſed ſic eſt truffa. ille enim leges loquuntur quando de preſen-
ti volo mihi reſeruare aliquod ius in re, materia noſtra loquitur
quando volo mihi reſeruare aliquod ius in futurum. ¶ Item op.
de l. fin. j. de pact. inter empt. Sol. Quidam diſtingunt hic, aut in-
tereſt paciſcentis aut non, que diſtinctio eſt bona quantum ad
actionem perſonalem, non quantum ad impediendam tranſlatio-
6 nem dominij. Habes † ergo ſummare, vtrum per pactum impe-
diatur huius dominij tranſlatio, diſtingue, aut queris an poſſit
impediri alienatio extraordinaria, que fit a lege, ⁊ impeditur, vt
in auth. excipitur. Aut de alienatione ordinaria, ⁊ tunc, aut condi-
tio perſone promittentis eſt talis que de iure communi non po-
teſt alienare, ⁊ iſtud pactum impedit, vt in §. ſanctiſſimas. in auth.
de ali. ⁊ emp. aut de iure communi poteſt alienare, ⁊ tunc aut ille
cui promiſſum eſt de non alienando, reſeruauit ſibi aliquod ius in
re hypothece, vel dominij, ⁊ impeditur alienatio, vt l. ſi creditor. in
fi. de diſt. pig. Aut nullum ius ſibi reſeruauit ⁊ tunc dominij tranſ-
7 latio non impeditur, vt hic, ⁊ l. ſi ita quis. §. ea. de ver. obli. ¶ † Sed
an ille qui facit contra conuentionem ad intereſſe teneatur, diſtin-
gue aut intereſt eius cui fit pactum, vel non, vt l. fin. de pact. inter
empt. ⁊ vendit. ⁊ ff. de pact. l. nemo. ¶ Modo habes quando eſt
prohibita alienatio per pactum. ¶ Oppo. ſ. de leg. l. non dubium.
Sol. ibi fuit prohibita per legem, hic per hominem. ¶ Circa hoc
quando eſt prohibita per legem, eſſent videnda multa. Item eſſet
vidẽdum qualiter ſtatutum poteſt impedire alienationẽ. ¶ Item
op. de l. filius. §. diui. de leg. j. Sol. ibi fuit alienatio prohibita a te-
ſtatore. hic a contrahentibus. Et quando prohibetur a teſtatore,
8 dic plene per Dy. in l. pater. §. Jul. Agripa. de leg. iij. Sed † an per
iudicẽ poſſit alienatio prohiberi, ⁊ an per arbitros. Gl. ⁊ Inn. tan-
gunt hoc extra de te. c. Rayn. Ego omnia plene examinaui in d. l.
filius. §. diui. de leg. j. hic pro nunc non ſunt alia digna relatu, ⁊c.

ADDITIONES.

a ¶ Tenebitur. Sed ſi loco tibi rem, an valeat pactum quod alteri
no.. loces, text. eſt ⁊ ib. Bald. in l. nemo. §. loc.

b ¶ Religioſam, valeret. In contrarium videtur text. cum glo. ⁊ ibi
dic in l. fin. C. de pact. inter emp. ⁊ ven. ibi humano iuri. cum ⁊ fo...
melius, ⁊ vide etiam Bart. in d. §. ea lege. ⁊ l. ea quidem. C. ſi man...
ita fue. alie. Poſſes pluribus modis reſpondere, vt per glo. hic, vel
aliter, vt per Bald. hic in fi. vt per Bald. in d. l. ea quidem. ⁊ idem
quod hic videtur ſentire Bart. in l. filiuſfa. §. diui. ff. de leg. j.
c ¶ Reſeruat. Intellige vt quia bona ſunt hypothecta pro tali nõ
alienatione. Ita Domi. Alex. in conſi. lviij. in v. vol. ⁊ ad Bart. h...
adde no. in l. qui abſenti. §. j. ff. de acqui. poſ.

LEX IIII.

SI cum exiguam. Per hanc condi-
ctionem cõdicitur
liberatio, ſi non eſt ſecuta cauſa, propter quam facta e...
obligatio, hoc dicit.

LEX V.

SI militem. Si cauſa, propter quam e...
datum, non impletur propter
iuris impoſſibilitatem, quod datum eſt repetitur, hoc
dicit. ¶ Opp. impoſſibilis conditio impedit actionem
oriri ex contractu, vt l. impoſſibilis. ff. de verb. oblig. Sol. quicquid
dicat gl. concedo quod impedit actionem oriri ex contractu fa...
ad obſeruandum quod venit in contractu, ſed condictio ob ca...
datur ad reſoluendum contractum, non ad implendum quo...
contractu deuenit. Ad idem vide quod pleniſſime dixi in l...
conditio. inſt. verſi. ex predictis poteſt diſtingui, ⁊c. ¶ Quer...
hoc ſit verum, quod dicitur, ſiue fuerit ſciens, ſiue ignorans...
tangit hic ſtatim. j. eo. l. dictam.

LEX VI.

CUm ancillam. Donatio ſimplex non re-
uocatur, donatio ob cau-
ſam reuocatur cauſa non ſecuta, hoc dicit.

LEX VII.

a **SI repetendi.** [a] Cauſa dandi in mente reten-
b ta[b] * non expreſſa, ſi non im-
* pleatur, hanc condictionem non inducit, hoc dicit.

ADDITIONES.

a ALEX. ¶ Si repetendi. Vide per gloſſ. plene in l. j. §. ſed ſi pa-
rendi. de condi. ob cauſ. ⁊ quod not. Bart. ⁊ quod ibi dixi in l. cum
te. ſ. quod me. cauſa. ⁊ not. gloſſ. in l. quod quis. de condi. indeb.
P. PAV. P. ¶ Si repetendi. Iſta lex non procedit vbi aliquid eſt
tacite conſiderandum ab vtraq; parte, licet non ex proceſſu, vide
Ro. conſi. cccclxvij. in princ. ⁊ Vide ad iſtam legem pulchrum ver-
bum Bald. in l. j. in ij. queſtio. C. qui admit. vbi equiparat delibe-
rationem cum poſthumo. Et Iaſ. in l. j. ff. de condict. ob cau. I...
non procedit iſta lex, vbi ſuper tali tacito preſumpto lex aliq...
diſponit, vt declarat Cyn. hic. Ad quod eſt bonus tex. in l. tale p...
ctum. §. fin. ff. de pactis.
b POMA. ¶ In mente retenta. Limita niſi cauſa a iure preſum-
retur. Ita d. Prepo. in c. veritate. diſ. viij. ⁊ niſi etiã cauſa ab vtra-
parte tacite ſubintelligatur. Ita Ro. conſ. cccclxvij. ⁊ Iaſ. in l. de...
§. ſi libet. in vj. not. ff. de condi. ob cau.
* CLAV. DE SEISS. ¶ Retenta. Bald. in l. j. j. qui adiuit. di...
quod voluntas in mente retenta eſt, ſicut poſthumus in vtero, q...
ſi non naſcitur, nihil operatur cõceptio: operatur tamen contra-
rium: qꝛ ita per ſe agebat, licet nõ pro eo tex. eſt ⁊ ibi hoc no. Ba...
⁊ docto. in l. ſi ego. ff. ſi certum peta.

LEX VIII.

1 ☞ Datum ob cauſam impoſſibilem, quando repetatur.

DIctam legem. Si cauſa non implet...
ex facto recipiẽtis, h...
condictione tenetur, hoc dicit. ¶ Oppo. dicitur hic...
impoſſibilem ⁊c. ¶ Contra, etiam quando propter im-
poſſibilitatem impeditur impleri. habet locum condictio, vt ſ. eo.
1 l. ſi militem. Solu. † multe ponuntur hic in gloſſ. Veritas eſt iſta
quãdo aliquis dat ob cauſam impoſſibilem, aut ignoranter, ⁊ ha-
bet locum hec conditio vt l. ſi militem. aut ſcienter, ⁊ tunc aut de-
dit adijciendo conditionem, ⁊ tunc repetitur, vt d. l. ſi militem. aut
non adijciendo condictionem, ſed per modum cauſe aut modi, ⁊
tunc non repetitur. ita loquitur hec l. ⁊c.

ADDITIO.

* ALEX. ¶ Condictio. Vide aliquid per Bart. in l. ſi pecuniam.
eod. ⁊ Imol. in l. impoſſibilis. de verbo. obliga.

LEX IX.

SI liber. Datum cauſa non ſecuta repetitur, niſi
cum ſeruus domino dederit, hoc dicit
not. quod dicit ſalua reuerentia ⁊c.

LEX X.

1 ☞ Cauſa ſi impletur caſu fortuito, an tunc ceſſet condictio.

Pecuniam

PEcuniam. Si cauſa † nō impletur caſu for-
tuito ceſſat condictio, hoc dicit.
cum l.ſequen. ¶ Ad legem pecuniam.op.ff.eod.l.ſi pe-
cuniam.in princi.⁊ l.iiij.§.j.gloſſ.non dicit bene hic.veri-
tas eſt iſta, vt dicit gloſſ.in contrario, ⁊ ibi dicemus latius. breui-
ter aut volo repetere quaſi cauſa non ſecuta,⁊ non poſſum,vt hic.
Aut quaſi peniteat, quia † penitentie eſt locus in contractibus
innominatis ⁊ poſſum.Ita loquitur l.contraria.

De condictione ob turpem cauſam. Rubr. VII.

LEX I.

☞ Exceptio contra promiſſionem, quando fuit facta ob tur-
pem cauſam,intra quantum tempus poſſit opponi.

a SI ex cautione. a Promiſſionis ex
cauſa turpi, in ve-
ritate licet in cautione cauſa exprimatur honeſta,
poteſt cōdici liberatio,hoc dicit.Iſtam legem ha-
buiſtis in l.ſi ſub ſpecie.ſupra.de poſtu.dic vt ibi.
¶ Oppo.quod imo aduerſarius debet probare,
non ille,qui excipit,vt l.ſi ex cautione.j.de non nu.pec.Solu.Dic,
illud eſt verum intra biennium,hic poſt biennium.Ueritas,vt mi-
1 hi videtur eſt, quia ibi † loquitur in exceptione non num.pec.que
habet locum, quando aliquid eſt promiſſum ſpe future numera-
tionis, hic vero non ſub ſpe future numerationis, ſed ob certam
cauſam turpem, ideo non eſt proprie exceptio non num.pec.ſed
2 doli, vel cauſe iniuſte, vel ſimulationis. ¶ † Quero pro declara-
tione huius legis, ſi procedit iſta exceptio, dico quod in dic.pro-
miſſione nulla interuenit numerata pecunia, ſed dicta promiſſio
fuit ob cauſam turpem, ⁊ non exprimo cauſam, vtrum procedat
iſta exceptio ſi non exprimo ob quā cauſam.hic videtur text.quod
ſic,ſed tu cogitabis quādo habebis opponere exceptionem. Non
dico modo,ſed vide notata per me in l.j.j.de teſta.

ADDITIO.

a ALEX. ¶ Si ex cautione.Uide ad hanc legem,Bartol.in l.pe.
in fin.ff.eodem.⁊ quod ibi dixi.⁊ iſta l.habet locum in quacunque
parte verſetur turpitudo,vt hic in gloſ.⁊ ita intellexit Bart.in l.ij.
⁊ j.ff.eodem.

LEX II.

CUm te. In pari cauſa turpitudinis, potior eſt
conditio poſſidentis, hoc dicit. Gloſſ.
tāgit quaſdam queſtiones, quid de pignore.dic vt l.iiij.
§.ſed quod meretrici.ff.eod.⁊c.

LEX III.

QUod euitandi. ¶ Quando turpitudo
verſatur ex parte reci-
pientis tantum, quod datum eſt repetitur,⁊ turpitudo
a punitur a, hoc dicit.

ADDITIO.

a ALEX. ¶ Punitur.Uide quod not.Bart.in l.cum ea.⁊ ibi om-
nino Bald.j.quod me.cau.

LEX IIII.

a QUoties. In actione ſtricti iuris non veniunt vſu-
re a, hoc dicit.

ADDITIO.

a ALEX. ¶ Uſure. Adde tamen quod quando reſcinditur con-
tractus habitus feneratorius fructus extenuant ſortem.not.gloſ.
in c.ad noſtram.de emp.⁊ vendi.

LEX V.

MErcalem. Promiſſum ob turpem cauſam, ex
parte vtriuſque non poteſt peti,hoc
dicit,⁊c.

LEX VI.

OB reſtituenda. Qui recipit pecuniā
vt faciat quod facere
tenebatur,condictione ob turpem cauſam tenetur,hoc
dicit,cum legib.ſeq.

De condictione furtiua. Rubr. VIII.

LEX I.

PReſes prouincie. Actiones penales
contra plures dan
tur in ſolidum, ⁊ vnius ſolutione alter non liberatur,
ſecus in perſecutorijs,hoc dicit.

LEX II.

ANte oblationem. Periculum rei furtiue
ſpectat ad furem.

De condictione ex lege. Rubr. IX.

LEX I.

a LIcet. Hec eſt bona a lex, ⁊ habet vnum caſum
ſingularem. Fiſcus debitorem pure vel in
diem debitoris ſui ex cauſa principali poteſt conueni-
re etiam ante diem,condictione ex hac lege.h.d.

ADDITIO.

a ALEX. ¶ Bona. Uide in l.ij.C.quando fiſcus vel priua.quod
not.Bart.in l.iij.§.multa.ff.de iure fiſci.

LEX II.

a DIſſolute. a Debitor liberatus ſolutione po-
teſt debiti inſtrumētum condictio-
ne ex hac l.condicere.h.d.Breuiter dic.Aut inſtrumē-
tum erat debitoris,⁊ poteſt agere actione ad exhiben-
dum,vel rei vendica.vt ſ.ad exhi.l.fin. Aut erat creditoris, ⁊ tunc
poteſt agere condictione ſine cauſa,vt reddatur ſibi inſtrumētum
cancellatum, dum tamen faciat aliud inſtrumentum creditori ſe
debitum exoluiſſe,vt l.plures.j.de fid.inſtr.de fur.l.qui tabulas.

ADDITIO.

a ALEX. ¶ Diſſolute.Et hanc legem extende vt per gloſſ.⁊ doct.
in c.accedens.el j.vt lite non conteſt.⁊ vide in materia per do.Ant.
in c.eccleſia.vt lite pen.ſed an debeat in caſu huius l.debitor refi-
cere expenſas inſtrumenti ipſi creditori,vide Bal.in l.fi.j.eo.⁊ me-
lius in l.eos.§.ſuper his.j.de vſur.⁊ no.per Bal.in l.nec ignorans.
de fru.⁊ li.exp.⁊ hic adde Bal.in l.huiuſmodi.§.ſi ita.de leg.j.

LEX IIII.

SI non eſt. Numeratum intra tempus intra
quod poteſt opponi exceptio non
num.pec.poteſt condici liberatio,hoc dicit,⁊c.

De actionibus & obligationibus. Rubr. X.

LEX I.

1 ☞ Species continetur appellatione quantitatis.
2 Actio vtilis ſine ceſſione non tranſit ex contractu innominato,niſi
in ſubſidium.⁊ num.14.
3 Ex datione in ſolutum quando tranſeat vtilis ſine ceſſione.
4 Mandatum procuratoris in rem ſuam,quando finiatur morte.
5 Actio vtilis quando tranſeat ſine ceſſione ⁊ num.15.
6 Titulus contractus non requiritur in ceſſione, quando creditor
cedit fideiuſſori,vel correo,vel ſimilibus.⁊ num.24.
8 Quod operatur traditio in rebus corporalibus, operatur ceſſio
in incorporalibus.
11 Actio vtilis vnde oriatur,⁊ an ſit datiua.⁊ num.16.⁊ 19.
12 Agens actione vtili, an poſſit dicere aduerſarium obligatum.⁊
nume.22.
13 Quādo ceſſionarius agit ex ceſſione,an de ceſſione debeat diſcuti
ante litem conteſt.⁊ num.18.
10 Actio vtilis in actionibus realibus, an dicatur natiua an vero
datiua.

DAta. Legitur duobus modis. Uno modo in
gl. Alio modo per Azo in ſum.ſecundū
lect.gl.breuiter hoc intendit. Ex contractu innomi-
a nato non trāſeunt vtiles actiones ſine ceſſione a niſi
in ſubſidium.h.d. ¶ Opp.ex contractu emptionis
tranſeunt vtiles actiones ſine mādato,vt l.emptor.
j.de here.vendic.⁊ j.proxi.in fi.ſed hic fuit contractus emptionis,
quod apparet, quia fuit data pecunia pro illa actione, ergo com-
petit vtilis, nec eſt neceſſe quod expectetur quod creditor ſine he-
rede decedat.hic dicitur contra,ergo male. ¶ Huius timore dixe-
runt antiqui quod hic non fuit contractus emptionis, ſed fuit
quidam contractus innominatus,ſcilicet do vt facias,⁊ intelligūt
quod hic non fuit data pecunia numerata.ſed in ſacculo ſignata
1 tanquam ſpecies. ¶ † Nec obſtat text.qui dicit quantitate, quia
etiam appellatione quantitatis continetur ſpecies, vt l.quiſquis.
de leg.iij.⁊ ſecundum hoc fuit do vt facias.Poſſumus etiam dice-
re,quod fuit facio vt facias,⁊ tunc exponemus text.qui dicit,data
id eſt, tradita. Iſta lect.licet ſit vera in ſe,tamen diuinare eſt,ideo
2 veniamus ſtatim ad aliam lectu. ¶ † Not.tamen ex ea illud ꝙ dixi
tibi in ſummario,quod ex contractu innominato non tranſit vtilis
actio ſine ceſſione,niſi in ſubſidiū quando non ſuper eſt ille qui de-
bet cedere.qđ eſt notādū. Probatur in l.j.in fi.cum l.ſeq.ff.de inſti-
to.⁊ de dam.infec.l.dāni.§.fi.⁊ ibi not. ¶ Secūdo modo legitur ſm
Azo.in ſumma. licet gl.hic de eo nō faciat mētionē, ⁊ ſm eum hoc
breuiter intēdit. Mandatū directarū actionū ex cauſa emptionis
expirat mandatore mortuo ſine herede,⁊ vtiles ſole remanēt.h.d.
¶ Op.ad iſtā lec.qđ cōpetit vtilis ex cōtractu emptiōis,etiā ante
mortē mandātis,vt j.l.proxi.⁊ l.emptor.de here.vend.Sol.Fateor
contrarium,nec hec lex hoc negat ſed dicit quod directe actiones